

Multiple Relations between Personality Factors and History of Child abuse with Family Communications in Isfahan

Nahid Shamaeizadeh. M.A

Psychology, Islamic Azad University, Isfahan (Khorasgan), Isfahan, Iran .

Zahra Yousefi Ph.D.

Assistant professor, Islamic Azad University, Isfahan (Khorasgan), Isfahan, Iran.

Abstract

The present study examined the relationship between personality factors and the experience of child abuse with family communications was conducted in healthy subjects. This research was descriptive and correlational. Statistical population the Isfahan city, and a sample of 100 people from the community who were willing to cooperate to complete a questionnaire. The questionnaire were included 21 questions questionnaire of child abuse Yousefi and Shamaizadeh, (1392), 10-item scale, family connections Barnes and Olson (1982) and the NEO Personality Inventory McCrae and Costa(1992). The data analysis was performed using Pearson correlation and stepwise Regression analysis was performed using SPSS software. The results showed that from the five personality factors, extraversion and conscientiousness have a significant positive correlation with, family communications and neuroticism and experience of child abuse have a significant negative relationship with family connections ($P < 0/01$). According to these results, it can be said to enhance family communication should extraversion and conscientiousness increased and neuroticism decreased. Also, the methods purpose to treatment and solve for individuals who experience child abuse.

Keywords: child abuse, personality, family connections

بررسی روابط چندگانه بین پنج عامل شخصیت و تجربه کودک آزاری با ارتباطات خانوادگی در بین مردم اصفهان

ناهید شماعی‌زاده

کارشناس ارشد روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران.

زهرا یوسفی*

استادیار گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران.

چکیده

پژوهش حاضر به منظور بررسی رابطه بین پنج عامل شخصیت و تجربه کودک آزاری با ارتباطات خانوادگی در افراد سالم انجام شد. این پژوهش از نوع توصیفی و همبستگی بود. جامعه آماری مردم شهر اصفهان بودند و نمونه شامل ۱۰۰ نفر از این جامعه بود که حاضر به همکاری برای تکمیل پرسشنامه‌ها بودند. ابزار شامل پرسشنامه ۲۱ سؤالی کودک آزاری (یوسفی و شماعی‌زاده، ۱۳۹۲)، مقیاس ۱۰ ماده‌ای ارتباطات خانوادگی بارنز و السون (۱۹۸۲) و پرسشنامه شخصیت نئو ۶۰ سؤالی کاستا و مکری (۱۹۹۲) بود. به منظور تحلیل داده‌ها از تحلیل همبستگی پیرسون و رگرسیون گام به گام استفاده شد و محاسبات به کمک نرم افزار SPSS انجام شد. نتایج نشان داد از بین پنج عامل شخصیت، برون‌گرایی و وجدان‌گرایی با ارتباطات خانوادگی رابطه مثبت و معنادار دارند ($p < 0/01$) و روان‌رنجوری و تجربه کودک آزاری با ارتباطات خانوادگی رابطه منفی و معناداری دارند ($p < 0/01$). با توجه به این نتایج می‌توان گفت برای ارتقاء ارتباطات خانوادگی باید برون‌گرایی و وجدان‌گرایی را افزایش و روان‌رنجوری را کاهش داد. همچنین تمهیداتی اندیشید که تجربه کودک آزاری برای افراد درمان و حل گردد.

واژه‌های کلیدی: کودک آزاری، شخصیت، ارتباطات خانوادگی

*. نویسنده مسئول: z.yousefi1393@yahoo.com

پذیرش: ۹۷/۰۷/۲۳

وصول: ۹۶/۰۶/۱۴

مقدمه

گرین^۳، (۲۰۰۹). نتایج نشان داده است روابط مثبت خانواده بر اعتمادبه‌نفس (دمو، اسمال، ساوین و ویلیامز^۴، ۱۹۸۷)، توانایی حل مسئله (هوپز، تیلدسلی، لیچتسنستین، آری و شرمن^۵، ۱۹۹۰) و بلوغ اخلاقی فرزندان (واکر^۶، ۱۹۹۱) اثرگذار است.

تاکنون پژوهش‌هایی در زمینه ارتباطات خانوادگی انجام شده است از جمله پژوهش قنبرپور و همکاران (۱۳۹۱) نقش ارتباطات خانوادگی را در توفیق و شکست تحصیلی دانش آموزان نشان داد. یافته‌های حقیقیان و همکاران (۱۳۹۰) نشان داد روابط خانوادگی سازنده تأثیر مثبت و معنی‌داری بر سلامت روان افراد دارد. پژوهش غفاری و سالاری (۱۳۸۸) نقش ارتباطات خانوادگی را در پدیدآیی تفکرات خودکشی نشان داد. یافته‌های پژوهش نیکوس و دیویس^۷ (۲۰۱۳) نشان داد رفتار گرم و صمیمانه والدین و مدیریت مثبت کودکان با خشونت و ناسازگاری نوجوانان رابطه عکس دارد جعفری، یوسفی و منشی (۲۰۱۴) نشان دادند که روابط مناسب مادر و نوجوانان با کاهش افسردگی در نوجوانان مرتبط است. در مطالعه لنز و همکاران^۸ (۱۹۹۹) مشخص شد که نوجوانان در خانواده‌های از هم جدا با مشکلات بیشتری در رابطه خود با هر دو والد، نسبت به خانواده‌های دارای فرزندخوانده و خانواده‌های معمولی مواجه‌اند و عزت‌نفس در نوجوانان در خانواده‌های سالم بستگی به ارتباط مثبت بین آن‌ها و هر دو والد دارد.

با توجه به اهمیت روابط صمیمانه، باز، شفاف و مستقیم بین اعضای خانواده و اثر آن بر سلامت روانی به نظر می‌رسد بررسی عوامل مرتبط با روابط بین اعضای خانواده امری ضروری باشد. عوامل متعددی می‌توانند این روابط را در جهت ناصحیح هدایت نماید از جمله می‌توان به آزارها و بی‌توجهی‌های والدین و اطرافیان نسبت به فرزندان اشاره نمود. افرادی که تجربه کودک‌آزاری دارند و یا مورد بی‌مهری و بدرفتاری والدین قرار گرفته‌اند از نظر جسمی و روانی دچار آسیب‌های گاه جبران‌ناپذیری می‌شوند که بر روند رشد و شکل‌گیری شخصیت آن‌ها آثار منفی و ژرفی برجای می‌گذارد (خوشایبی، ۱۳۸۲).

ارتباط ساختار انگیزشی مهمی است زیرا زمانی که روابط میان فردی افراد از نیاز آن‌ها به ارتباط حمایت می‌کند بهتر انجام وظیفه نموده در برابر استرس انعطاف‌پذیرتر می‌شوند و از مشکلات روان‌شناختی کمتری خبر می‌دهند. ارضا شدن نیاز به ارتباط موجب نشاط و بهزیستی می‌گردد (ریان و لینچ ۱۹۸۹ به نقل از ریو، ترجمه سیدمحمدی، ۱۳۸۶). هیجان‌هایی چون غم، افسردگی، حسادت و تنهایی علائم گویای زندگی بدون رابطه صمیمانه با کیفیت عالی و ارضاکننده است (احمدی مهر و یوسفی، ۲۰۱۴).

در این میان روابط درون خانواده و چگونگی رفتار اعضا با یکدیگر از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در مدل روابط خانواده به نام مدل «چرخه‌ای» سه بعد مورد نظر است: (۱) انسجام یا با هم بودن خانواده (۲) سازگاری خانواده مانند توانایی برای مقابله با تغییر، (۳) ارتباط خانواده. اگر یک خانواده مهارت‌های ارتباطی خوب و لازم را بداند به احتمال زیاد اعضا به هم نزدیک شده (بعد انسجام) و قادر به حل مشکلات (بعد سازگاری) خواهند بود. بخش مهمی از عملکرد خانواده بسته به ارتباطات درون آن است که اگر این ارتباطات باز و صحیح باشند باعث تغییرات مثبت، رشد و درک متقابل از یکدیگر خواهند بود (اخلاق، اقبال ملک و اسلام خان^۲، ۲۰۱۳). به بیان دیگر ارتباط در خانواده از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است چراکه افراد را به بیان نیازها و نگرش‌هایشان قادر می‌سازد و ارتباط باز و صادقانه فضایی ایجاد می‌کند تا اعضا بتوانند به بیان اختلاف‌نظرهای خود پرداخته و نیز بتوانند عشق و محبت و تحسین خود را نسبت به یکدیگر ابراز نمایند. از طریق ارتباط، اعضای خانواده می‌توانند مشکلات اجتناب‌ناپذیر که برای تمام خانواده‌ها به وجود می‌آید را حل نمایند (موجودی، یوسفی و ترکان، ۱۳۹۷).

یکی از راه‌های ارتباط خوب و قوی، تمرکز بر نقاط قوت خانواده است (یوسفی، ۲۰۱۰). خانواده‌های موفق و سالم برای بهبود اوضاع خانه و محیط خانواده اقدام می‌کنند و برای افزایش نقاط قوت آن قدم برمی‌دارند (پترسون و

1. circumplex
3. Peterson & Green
5. Hops, Tildesley, Lichtenstien, Ary & Sherman
7. Nikos & Davis

2. Akhlaq, Iqbal malik & Aslam khan
4. Demo, Small, Savin & Williams
6. Walker
8. Lanz

در پژوهش لیمی، مک فرلان، ویلسون و مالکا^۴ (۲۰۰۱) مشخص شد خشونت مادران در خانواده با رفتارهای منفی در فرزندان همراه است بنابراین خشونت خانوادگی به‌عنوان یکی از عوامل مؤثر در بروز کودک‌آزاری شناخته می‌شود. در پژوهش هال، ساکس و راینز^۵ (۱۹۹۸) مشخص شد مادرانی که مورد سوءاستفاده جنسی قرار گرفته‌اند، شش برابر پتانسیل بالاتری از کودک‌آزاری را نسبت به مادرانی که چنین تجربه‌ای ندارند نشان می‌دهند. کالکو و همکاران به نقل از اشمن^۶ (۱۹۹۴) در مطالعه خود نشان دادند مادرانی که پتانسیل آزار کودکان خود را دارند دارای علائم افسردگی، طرد کودک، اختلال روانی شخصیتی، وقایع استرس‌زا در زندگی و مشکلات خانوادگی بیشتری در مقایسه با مادرانی که این پتانسیل را ندارند، دارا می‌باشند. در پژوهشی که توسط سیاری، باقری‌یزدی، جلیلی، خوشابی، شاه‌محمدی و همکاران (۱۳۷۹) انجام گرفت نتایج حاکی از آن است که و ارتباط معناداری بین اقدام به کودک‌آزاری جسمانی با سن، جنس، محل سکونت و جدایی والدین و سابقه آزار جسمانی در کودکی والدین وجود دارد. مطالعه زرگر و نشاط‌دوست (۱۳۸۵) نشان داد تحصیلات پایین والدین در بروز کودک‌آزاری مؤثر بوده و فراوانی کودک‌آزاری در این والدین به‌طور معناداری بیش از والدین تحصیل‌کرده است؛ بنابراین به نظر می‌رسد تجربه کودک‌آزاری می‌تواند باعث ضعیف شدن پیوندهای عاطفی بین فرزندان و والدین شده و بر ارتباطات بعدی آنان نیز مؤثر باشد.

به‌هرحال شخصیت اعضای خانواده می‌تواند بر میل آنان به کودک‌آزاری مؤثر باشد و یا آنان را در کودکی مستعد کودک‌آزاری نماید. کاستا و مکری^۷ (۱۹۸۹) پنج عامل را به‌عنوان تمایلات مبنایی که زمینه زیستی دارند، در شخصیت معرفی کرده‌اند. این تمایلات اساسی، آمادگی‌ها و عمل و احساس به نحوی خاص است (پروین، ترجمه جوادی و کدیور، ۱۳۹۰) که عبارت است از: ۱) روان‌رنجوری که به ثبات عاطفی فرد، ناسازگاری، اضطراب و روان‌نژندی اشاره دارد، ۲) برون‌گرایی که به اجتماعی بودن، فعال بودن، امیدواری به آینده و اهل گفتگو بودن فرد مربوط است،

بر اساس تعریف ارائه شده در گزارش جهانی خشونت و سلامت (۲۰۰۲)، کودک‌آزاری عبارت است از استفاده عمدی از قدرت، زور، تهدید یا نیروی جسمانی علیه کودک توسط یک فرد و یا یک گروه که به سلامتی، حیات، رشد و عزت نفس کودک لطمه بزند یا احتمال ایجاد صدمات بعدی را افزایش دهد (محمودی قرائی و همکاران، ۱۳۸۸). در حوزه قضایی چهار دسته عمده کودک‌آزاری شامل غفلت، آزار فیزیکی، آزار روانی عاطفی و آزار جنسی وجود دارد (لیب، پالوزی، ملانسون، سیمون و آریاس^۱، ۲۰۰۸). بدرفتاری و بی‌توجهی نسبت به کودکان اثرات عصب‌شناختی متعددی بر مغز کودکان دارد و منجر به اختلال عملکرد قسمت‌هایی از مغز می‌گردد که مسئول حافظه، یادگیری، تنظیم عواطف و همدلی و حالات هیجانی هستند (کامینو^۲، ۲۰۰۰)؛ بنابراین پیامدهای کودک‌آزاری شامل جنبه‌های مختلف از جمله جنبه‌های جسمی، عاطفی، اجتماعی و شناختی است. برای بسیاری از کودکان این اثرات فراتر از دوران کودکی، در نوجوانی و بزرگسالی گسترش می‌یابد و بالقوه باعث افت بهره‌وری در طول عمر قربانیان می‌گردد. از عوامل زمینه‌ساز کودک‌آزاری می‌توان به فقر و مشکلات اقتصادی، تپ شخصیتی والدین، استرس‌های محیطی و مکان‌های تنش‌زای روانی، محیط‌های پرجمعیت، عدم پایداری به اصول مذهب و اخلاق و نگرش مثبت نسبت به تنبیه کودکان اشاره نمود (هوشدار، ۱۳۷۸). بسیاری از والدین آزاردهنده خود قربانی سوء رفتار جسمی و جنسی بوده و مدت‌ها در معرض خشونت در زندگی خانوادگی قرار داشته‌اند (کاپلان و سادوک^۳، ۱۳۹۳). از عوارض کودک‌آزاری و غفلت می‌توان به سلامت جسمی ضعیف (مانند خستگی مزمن، تغییر در عملکرد سیستم ایمنی)، بهداشت عاطفی و روانی ضعیف (مانند افسردگی و اضطراب) مشکلات اجتماعی (مانند مشکل در توسعه روابط با همسالان و بزرگسالان) اختلال عملکرد شناختی (مانند نقص در توجه و مهارت حل مسئله) رفتارهای بهداشتی خطرناک (مانند مصرف مواد مخدر) و مشکلات رفتاری (مانند پرخاشگری و بزه‌کاری) (تانگ و وولتون، ۲۰۰۷) اشاره نمود.

1. Leeb, Paulozzi, Melanson & Siomon
3. Kaplan & Sadouk
5. Hall, Sachs & Rayens
7. Costa & McCrae

2. Comino
4. Lemmey, McFrlane, Willsin & Malecha
6. Ashman
8. Lanz

شخصیت و تجربه کودکی آزاری با روابط خانوادگی در بین مردم شهر اصفهان رابطه معنادار وجود دارد؟

روش

روش پژوهش، جامعه آماری و نمونه: به منظور آزمون فرضیه‌های این پژوهش از طرح همبستگی استفاده شد و رابطه بین کودکی آزاری و پنج عامل شخصیت با ارتباطات خانوادگی بررسی گردید. از خرداد تا مهر سال ۱۳۹۴ در شهر اصفهان، از بین تمامی افراد که در دسترس بوده و حاضر به همکاری بودند، تعداد ۱۰۰ نفر انتخاب و به تکمیل پرسشنامه‌های پژوهش پرداختند. بنابراین جامعه آماری، مردم شهر اصفهان و نمونه تعداد ۱۰۰ نفر از این جامعه و روش نمونه‌گیری، روش نمونه‌گیری در دسترس بود. لازم به ذکر است علت انتخاب این حجم نمونه آن بود که طبق نظر تاپاچنیک و فیدل (۲۰۰۷) باید به ازای هر متغیر و خرده متغیر بین ۱۰ تا ۱۵ نفر وارد شود و از آنجا که در این پژوهش ۷ متغیر وارد تحلیل‌ها شد بنابراین حجم نمونه ۱۵ نفر انتخاب شد.

ابزار سنجش

در این پژوهش از سه پرسشنامه شامل مقیاس محقق ساخته ۲۱ سؤالی تجربه کودکی آزاری (یوسفی و شمعی‌زاده، ۱۳۹۲) پرسشنامه ۱۰ سؤالی ارتباطات خانوادگی (بارنز والسون، ۲۰۰۴) و پرسشنامه شخصیت نشو ۶۰ سؤالی (کاستا و مگری، ۱۹۹۲) استفاده شد.

مقیاس کودکی آزاری ادراک شده: پرسشنامه

کودکی آزاری شامل ۲۱ سؤال است و محققین ویژه این پژوهش تهیه کردند؛ که چهار خرده مقیاس آزار جسمی، آزار جنسی، آزار عاطفی و غفلت را می‌سنجد و آزمودنی پاسخ پرسش‌ها را در یک طیف ۵ درجه‌ای (بسیار زیاد، زیاد، متوسط، کم، بسیار کم) انتخاب می‌نماید. پاسخ‌ها از ۱ یا ۵ نمره‌گذاری می‌گردد و اعتبار صوری و محتوایی این پرسشنامه توسط کارشناسان روان‌شناسی تأیید گشته و آلفای کرونباخ آن در این پژوهش ۰/۸۷ محاسبه شده است. به منظور بررسی همگرایی، همبستگی آن با عامل روان‌رنجوری پرسشنامه نشو ۶۰ سؤالی بررسی شد

(۳) تجربه‌گرایی که به صفاتی چون حساسیت به زیبایی، کنجکاوی و تصورات فعال است، (۴) توافق‌پذیری که به گرایش‌های ارتباط بین فردی تأکید دارد و افراد با این صفات اساساً سازگار، نوع‌دوست و میانه‌رو می‌باشند، (۵) وجدان‌گرایی که به نظم و مسئولیت‌پذیری، پیشرفت‌طلبی و خویشتن‌داری اشاره دارد (فتحی آشتیانی، ۱۳۹۵).

اوزر و مارتینز^۱ (۲۰۰۶) در تحقیق خود نشان دادند که اندازه‌گیری شخصیت می‌تواند به پیش‌بینی‌هایی در ارتباط‌های مختلف در مورد فرد دست زند. خصالت‌های شخصیتی در ارتباط با سلامت جسمی و روانی، شادی، معنویت و هویت هر فرد است و باکیفیت روابط بین فردی ارتباط دارد. نجمی و حسن‌زاده (۱۳۸۹) در مطالعه خود به این نتیجه رسیدند که خصوصیات اعضای خانواده به‌خصوص والدین می‌تواند رفتار کودک را تحت تأثیر قرار دهد و اختلالات رفتاری دوران کودکی با نوع صفات شخصیتی والدین ارتباط دارد. پژوهش نادری، افتخار و آمال‌زاده (۱۳۸۹) نشان داد رابطه منفی و معنادار بین ویژگی‌های شخصیتی عصبیت، و رابطه مثبت و معنی‌دار بین ویژگی‌های شخصیت برون‌گرایی، تجربه‌گرایی، توافق‌پذیری و وجدان‌گرایی با روابط صمیمی همسران وجود دارد؛ عطاآبادی، یوسفی و مرادی (۲۰۱۳) نشان دادند بین هوش هیجانی و مهارت‌های اجتماعی با روابط خانوادگی وجود دارد. دیس (۲۰۱۸) رابطه بین تاب‌آوری و روابط خانوادگی را نشان داد. قنبرپور، فرح‌بخش و اسماعیلی (۱۳۹۱) نشان دادند که روابط خانوادگی نقش عمده‌ای در شکل‌گیری موفقیت و یا عدم موفقیت دانش‌آموزان دارد.

به‌رحال اهمیت روابط خانوادگی در حفظ و بقای خانواده از چنان اهمیتی برخوردار است که به پژوهش‌های روزافزون نیازمند است در همین راستا به نظر می‌رسد که تجربه کودکی آزاری و ویژگی‌های شخصیت نقش تعیین‌کننده‌ای در بهبود و یا تخریب روابط خانوادگی دارند نتایج چنین پژوهشی نه تنها می‌تواند به تدوین بسته‌های درمانی و اصلاحی روابط خانوادگی کمک کند بلکه کمک می‌نماید تا در بسته‌های تربیتی نقش تجربه کودکی آزاری در سایر ابعاد زندگی خانوادگی روشن شود از این‌رو پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به این سؤال بود: آیا بین ابعاد

اندازه‌گیری مدل پنج عامل شخصیت دارد (پیتیلیک^۱، ۲۰۰۲). هرکدام از عامل‌ها دارای ۱۲ سؤال است و آزمودنی جواب را در یک طیف ۵ درجه‌ای از نوع لیکرت (کاملاً مخالف، مخالف، بی‌نظر، موافق و کاملاً موافق) انتخاب می‌کند و نمره‌گذاری بر اساس نمره‌های (۰، ۱، ۲، ۳، ۴) است. حق‌شناس در تحقیق خود ضریب همبستگی بین نمرات شاخص‌های C, N, E, O, A را به ترتیب ۰/۹۲، ۰/۹۰، ۰/۹۱، ۰/۷۷ و ۰/۸۷ به دست آورده است. آلفای کرونباخ برای این پژوهش ۰/۷۴ محاسبه شد.

شیوه اجرا: پرسشنامه‌های پژوهش توسط افراد (اعم از مرد و زن) که در دسترس بوده و حاضر به همکاری بودند تکمیل شد. در این پژوهش سعی بر این بود که از اқشار مختلف از نظر در آمد، جنسیت و تحصیلات استفاده گردد. محقق در پاسخ‌گویی و راهنمایی جهت پاسخ به سؤالات با افراد شرکت‌کننده همکاری نمود.

یافته‌ها

به منظور بررسی سؤال پژوهش از آمار توصیفی (میانگین و انحراف استاندارد) و آمار استنباطی (همبستگی پیرسون و رگرسیون گام‌به‌گام) استفاده شد. جدول (۱) میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد.

که روایی همزمان آن تأیید شد. روایی سازه آن از طریق عوامل اکتشافی و تأییدی بررسی شد و چهار بعد آن را تأیید کرد. روایی واگرایی آن از طریق همبستگی آن با عامل توافق‌پذیری بررسی و تأیید شد ($p < 0.05$).

پرسشنامه ارتباطات خانوادگی: برای سنجش روابط خانوادگی از پرسشنامه روابط خانوادگی بارنز و اولسون (۱۹۸۲) استفاده شد، این پرسشنامه شامل ۱۰ سؤال است و روی یک مقیاس پنج‌درجه‌ای از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم نمره‌گذاری می‌شود. همسانی درونی این مقیاس توسط السون و بارنز (۱۰۸۲) در نمونه‌ای ۲۴۶۵ نفره ۰/۹۵ بوده و پایایی بازآزمایی ۰/۸۶ است. در این پژوهش همسانی درونی این پرسشنامه مجدداً از طریق آلفای کرونباخ بررسی شد ($\alpha = 0.9$).

پرسشنامه شخصیت NEO-FFI: این پرسشنامه توسط کاستا و مکری (۱۹۹۲) در زمینه شناخت شخصیت ساخته و اعتباریابی شده است. کاستا و مکری نشان دادند که ضریب آلفای کرونباخ آن برای عامل‌های روان‌رنجوری، برون‌گرایی، تجربه‌گرایی، توافق‌پذیری و وجدان‌گرایی به ترتیب، ۰/۷۷، ۰/۷۳، ۰/۸۶، ۰/۸۱ است. فرم ۶۰ سؤالی این پرسشنامه به وسیله همین پژوهش‌گران ساخته شد. این پرسشنامه یکی از ابزارهایی است که بیشترین استفاده را در

جدول ۱. میانگین و انحراف استاندارد کودک‌آزاری، پنج عامل بزرگ شخصیت و ارتباطات خانوادگی

متغیرها	میانگین	انحراف استاندارد
کودک‌آزاری	۳۸/۸۰	۱۳/۶۷
روان‌رنجوری	۳۷/۶۷	۵/۶۷
برون‌گرایی	۴۱/۸۱	۵/۵۱
تجربه‌گرایی	۳۸/۱۸	۴/۷۳
توافق‌پذیری	۳۹/۹۶	۴/۹۴
وجدان‌گرایی	۴۲/۴۵	۳/۶۰
ارتباطات خانوادگی	۳۴/۴۹	۶/۸۱

رابطه مثبت و معناداری دارند و روان‌رنجوری و کودک‌آزاری با ارتباطات خانوادگی رابطه منفی و معناداری دارند.

جدول (۲) نتایج تحلیل همبستگی پیرسون را نشان می‌دهد. یافته‌های جدول (۲) نشان می‌دهد از بین پنج عامل شخصیت برون‌گرایی و وجدان‌گرایی با ارتباطات خانوادگی

جدول ۲. ضرایب همبستگی بین پنج عامل بزرگ شخصیت و کودک‌آزاری با ارتباطات خانوادگی

معناداری	ارتباطات خانوادگی	متغیرهای پیش‌بین
۰/۰۰۰	-۰/۴۳۷	روان‌رنجوری
۰/۰۰۱	۰/۴۲۷	برون‌گرایی
۰/۳۳۹	۰/۰۵۷	تجربه‌گرایی
۰/۴۴۰	۰/۰۲۱	توافق‌پذیری
۰/۰۱۱	۰/۳۰۴	وجدان‌گرایی
۰/۰۰۲	-۰/۳۸۷	کودک‌آزاری

به‌منظور بررسی مهم‌ترین عامل از بین عوامل مذکور در جدول (۳) نتایج تحلیل رگرسیون برای ارتباطات پیش‌بینی ارتباطات خانوادگی از تحلیل رگرسیون گام‌به‌گام استفاده شد. نشان می‌دهد.

جدول ۳. تحلیل رگرسیون برای پیش‌بینی ارتباطات خانوادگی بر اساس روان‌رنجوری و کودک‌آزاری

معناداری	درجه آزادی ۲	درجه آزادی ۱	F	سهم خالص	مجذور ضریب رگرسیون	ضریب رگرسیون	متغیرهای وارد شده به معادله	گام
۰/۰۰۱	۵۴	۱	۱۲/۷۴	۰/۱۹۱	۰/۱۹۱	۰/۴۳۷	روان‌رنجوری	۱
۰/۰۱۴	۵۳	۱	۶/۴۸	۰/۰۸۸	۰/۲۷۹	۰/۵۲۸	کودک‌آزاری	۲

همان‌طور که در جدول (۳) ملاحظه می‌شود، در گام اول روان‌رنجوری با ضریب رگرسیون ۰/۴۳۷ وارد معادله رگرسیون شده و قادر به پیش‌بینی ۱۹/۱ درصد از واریانس ارتباطات خانوادگی است ($p < ۰/۰۰۱$). در گام دوم کودک‌آزاری با ضریب رگرسیون ۰/۵۲۸ وارد معادله رگرسیون شده است و این متغیر در کنار روان‌رنجوری قادر به پیش‌بینی ۲۷/۹ درصد از واریانس ارتباطات خانوادگی است و به تنهایی می‌تواند ۸/۸ درصد از واریانس ارتباطات خانوادگی را توضیح بدهد ($p < ۰/۰۱۴$).

جدول (۴) نتایج تحلیل واریانس به‌منظور بررسی معناداری سهم‌های روان‌رنجوری و کودک‌آزاری در پیش‌بینی ارتباطات خانوادگی را نشان می‌دهد. همان‌طور که ملاحظه می‌شود سهم‌های پیش‌بینی شده از لحاظ آماری معنادار بوده و قابل اعتماد است ($p < ۰/۰۰۱$).

جدول ۴. تحلیل واریانس یک راهه برای ارزیابی معناداری سهم‌های روان‌رنجوری و کودک‌آزاری در پیش‌بینی ارتباطات خانوادگی

معناداری	F	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	تعداد	متغیر
۰/۰۰۱	۱۲/۷۴۰	۴۶۵/۹۲۰	۱	۴۶۵/۹۲۰	رگرسیون	روان‌رنجوری
		۳۶/۵۷۳	۵۴	۱۹۷۴/۹۱۹	باقیمانده	
			۵۵	۲۴۴۰/۸۳۹	کل	
۰/۰۰۱	۱۰/۲۵۷	۳۴۰/۵۴۵	۲	۶۸۱/۰۹۱	رگرسیون	کودک‌آزاری
		۳۳/۲۰۳	۵۳	۱۷۵۹/۷۴۸	باقیمانده	
			۵۵	۲۴۴۰/۸۳۹	کل	

جدول (۵) ضرایب معادله رگرسیون پیش‌بینی ارتباطات خانوادگی بر اساس روان‌رنجوری و کودک‌آزاری را نشان می‌دهد. همان‌طور که در جدول (۴) ملاحظه می‌شود،

جدول ۵. ضرایب خام و استاندارد معادله رگرسیون برای پیش‌بینی ارتباطات خانوادگی بر اساس روان‌رنجوری و

کودک‌آزاری

متغیر	ضریب خام (B)	خطای استاندارد	ضریب بتا	T	معناداری
مقدار ثابت	۵۲/۲۸۳	۳/۳۷۰	-	۱۵/۵۱۳	۰/۰۰۰
روان‌رنجوری	-۰/۳۱۳	۰/۱۰۱	-۰/۳۶۹	-۳/۰۸۶	۰/۰۰۳
کودک‌آزاری	-۰/۱۳۵	۰/۰۵۳	-۰/۳۰۵	-۲/۵۴۶	۰/۰۱۴

بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که خصوصیات شخصیتی روان‌رنجوری همچون ناسازگاری، غمگین و افسرده‌خویی، خشم و کمرویی و مضطرب بودن می‌تواند جوی منفی بین فرد و اطرافیان ایجاد نماید و از روابط صمیمانه عاطفی جلوگیری کند و زمینه‌ساز بر هم زدن روابط دوستانه بین اعضای خانواده گردد و نیز باعث ایجاد خصومت و کدورت شود. از طرف دیگر خصوصیات شخصیتی وجدان‌گرایی همچون خویشتن‌داری، مسئولیت‌پذیری، کنترل‌تکنانه‌ها و تمایلات، متانت و تعمق و خصوصیات برون‌گرایی همچون اجتماعی بودن، شوخ‌طبعی، مردم‌آمیزی، مصمم و بااراده بودن تأثیر مثبتی بر ایجاد روابط صمیمانه در بین افراد خانواده داشته، زمینه‌ساز را از لحاظ روابط بین فردی و ارتباطات خانوادگی فراهم می‌آورد. در تبیین ارتباط منفی داشتن تجربه کودک‌آزاری در فرد آزاردیده با ایجاد حس بی‌اعتمادی و بدبینی، عزت‌نفس پایین و بهداشت روانی ضعیف و مشکلات رفتاری، مانع از ایجاد روابط مثبت و مؤثر بین فرد و دیگر اعضای خانواده خصوصاً والدین، اگر آزارگری از طرف آن‌ها انجام شده باشد، چرخه معیوبی را در روابط خانوادگی ایجاد می‌نماید.

با توجه به نتایج این پژوهش می‌توان نتیجه گرفت زمانی اعضای یک خانواده تجارب روابط خانوادگی مطلوب را خواهند داشت که اعضای خانواده به‌خصوص افراد کلیدی در خانواده همچون زوجین در نقش والدین، برون‌گرا باشند، توافق‌پذیر بوده و مایل باشند تا یکدیگر را درک کنند و با هم همراه باشند همچنین هر یک، وظایف خانوادگی را با توجه به صفت وجدان‌گرایی به‌خوبی پاسخگو باشند. از سوی

با توجه به جدول (۵) معادله پیش‌بینی ارتباطات خانوادگی بر اساس روان‌رنجوری و کودک‌آزاری به شرح زیر است:

$$+۵۲/۲۸۳ + (روان‌رنجوری) -۰/۳۱۳ - (کودک‌آزاری) -۰/۱۳۵ =$$

ارتباطات خانوادگی

بحث و نتیجه‌گیری

خانواده اصلی‌ترین هسته جامعه و کانون حفظ سلامت و بهداشت روان است. اول‌کلید عملکرد موفق خانواده ارتباط است. ارتباط مؤثر، یکی از ویژگی‌های مهم خانواده‌های سالم و قوی است. اگر این ارتباطات باز و صحیح باشد باعث تغییرات مثبت، رشد و درک متقابل از یکدیگر خواهد بود (اخلاق و همکاران، ۲۰۱۳). در این پژوهش نتایج نشان داد از بین پنج عامل شخصیت، برون‌گرایی و وجدان‌گرایی با ارتباطات خانوادگی رابطه مثبت و معناداری دارند و روان‌رنجوری و کودک‌آزاری با ارتباطات خانوادگی رابطه منفی و معناداری دارند. پژوهش حاضر با توجه به پیشینه پژوهش با یافته‌های نادری و همکاران (۱۳۸۹) مبنی بر ارتباط منفی ویژگی شخصیت روان‌رنجوری با روابط خانوادگی و ارتباط مثبت برون‌گرایی و وجدان‌گرایی با ارتباطات خانوادگی همسو ولی در مورد رابطه تجربه‌گرایی با ارتباطات خانوادگی همسو نبود و نیز با پژوهش‌های همکاران (۱۹۹۸)، کالکو و همکاران، به نقل از اشمن (۱۹۹۳)، سیاری و همکاران (۱۳۸۰) مبنی بر ارتباط منفی کودک‌آزاری با ارتباطات خانوادگی همسو بود.

دیگر روابط خانوادگی مطلوب در گرو آن است که زوجین حداقل آزریدگی را تجربه کرده باشند در غیر این صورت بدبینی حاصل از تجربه کودک‌آزاری و بی‌اعتمادی مرتبط با آن مانع از آن می‌گردد تا روابط خانوادگی مناسب بین اعضای خانواده شکل گرفته و تقویت گردد. به این ترتیب می‌توان گفت برای بهبود روابط خانوادگی می‌توان افراد را تشویق به برون‌گرایی، توافق‌پذیری و وجدان‌گرایی از یک سو و حل‌وفصل تجارب آزریدگی کودک‌آزاری کرد.

با توجه به این یافته‌ها پیشنهاد می‌گردد: خانواده‌ها از تأثیرات بلندمدت و منفی کودک‌آزاری بر شخصیت و روابط خانوادگی فرد آزریده آگاه گردند. صفت برون‌گرایی و وجدان‌گرایی در بین اعضای خانواده تشویق و تقویت گردد. به کار بردن تمهیدات و راه‌کارهایی جهت جبران تجربه آزار و درمان آن، در افراد آزریده اندیشه شود.

در کل این پژوهش نیز همچون سایر پژوهش‌ها محدودیت‌هایی داشت که بخشی از آن مربوط به اندازه‌گیری متغیرها با پرسشنامه بود که نتایج را محدود به محدودیت‌های پرسشنامه می‌نماید. از سوی دیگر به دلیل ماهیت پژوهش‌های همبستگی نمی‌توان از نتایج آن استنباط علی کرد.

سپاسگزاری

ضمن سپاس از معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی اصفهان، از تمامی افرادی که به پرسشنامه‌های این پژوهش با دقت تمام پاسخ داده و ما را در انجام این پژوهش یاری نموده‌اند کمال تشکر را داریم. لازم به ذکر است بین نویسندگان هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد و این پژوهش برگرفته از پایان‌نامه دانشجویی است و از حمایت مالی از هیچ موسسه‌ای برخوردار نبوده است.

منابع

پروین، جان (۱۳۹۰). شخصیت نظریه پژوهش، ترجمه جوادی و کدیور، تهران: آبیژ.
حقیقیان، م. حقیقت، ف. فرش، س. ز. محسنی پور، پ. (۱۳۹۰). تأثیر روابط خانوادگی بر بهداشت روانی فرزندان در شهر اصفهان. *مجله علمی پژوهشی تحقیقات نظام سلامت*، دوره ۷، شماره ۳، ۱۳۹۰.

خوشایبی، ک (۱۳۸۲). گزارش یک مورد سوءاستفاده جنسی. *فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی*، سال دوم، شماره ۷،

۱۳۱-۱۵۱

زرگر، ف. نشاط دوست، ح. ط. (۱۳۸۵). بررسی عوامل جمعیت‌شناختی و خانواده مؤثر در بروز کودک‌آزاری در شهر اصفهان. *فصلنامه خانواده‌پژوهی*، (۶): ۱۷۶-۱۶۵.

سیاری، ع. ا. باقری‌یزدی، س. ع. جلیلی، ب. خوشایبی، ک. شاه‌محمدی، د؛ و همکاران. (۱۳۸۰). بررسی کودک‌آزاری جسمانی در مراجعان سه درمانگاه تخصصی اورژانس کودکان شهرستان تهران. *فصلنامه پژوهشی توان‌بخشی*. دوره ۲، شماره ۶-۷، ۱۳-۷.

غفاری، الف. سالاری، م (۱۳۸۸). بررسی و مقایسه رابطه والد-فرزند در خانواده‌های دانشجویان خودکشی‌گرا و خانواده‌های دانشجویان غیرخودکشی‌گرای دانشگاه فردوسی مشهد. اولین همایش ملی خانواده، دانشجو و دانشگاه.

فاضل، الف. حق‌شناس، ح. کشاورز، ز. (۱۳۹۰). قدرت پیش‌بینی ویژگی‌های شخصیتی و سبک زندگی بر رضایتمندی زوجی زنان پرستار شهر شیراز. *فصلنامه علمی پژوهشی جامعه‌شناسی زنان*، سال دوم، شماره سوم.

قنبرپورعالم، ض. فرح‌بخش، ک. اسماعیلی، م. (۱۳۹۱). بررسی و مقایسه روابط خانوادگی دانش‌آموزان موفق و ناموفق در تحصیل. *فصلنامه خانواده‌پژوهی*، دوره ۳۱، شماره ۸، ۳۵۳-۳۳۷.

کاپلان، ه و لادوک، ب، ج (۱۳۹۳). خلاصه روانپزشکی (علوم رفتاری-روانپزشکی)، ترجمه پورافکاری، انتشارات شهر آب. فتحی آشتیانی، م. ت. (۱۳۹۵). *آزمون‌های روان‌شناختی: ارزشیابی شخصیت و سلامت روان*. تهران: نشر آگاه.

محمودی قرائی، ج. درخشان پور، ف. ذاکری، د. شهسواری، س. موسوی، س و همکاران (۱۳۸۸). *کودک‌آزاری و غفلت، راهنمای کاربردی برای روان‌پزشکان، متخصصان اطفال، پزشکان و روان‌شناسان*، تهران: نشر قطره.

مولود موجودی، زهرا یوسفی، هاجر ترکان. (۱۳۹۷). پیش‌بینی افسردگی نوجوانی بر اساس استرس‌های نوجوانی، تاب‌آوری، سبک‌های دلبستگی و روابط خانوادگی در دو گروه تک‌فرزند و چند فرزند. *تحقیقات علوم رفتاری*، ۱۶(۲)، ۲۲۱-۲۲۸.

نادری، ف. افتخار، ز. آمالزاده، ص (۱۳۸۰). رابطه ویژگی‌های شخصیت با روابط صمیمی همسر در زنان دارای همسر معتاد. *فصلنامه علمی پژوهش زن و فرهنگ*. سال سوم، شماره نهم، ۸۳-۹۸.

- Hops, H., Tildesley, E., Lichtenstein, E., Ary, D., Sherman, L. (1990). Parent adolescent problem - solving interactions and drug use. *American Journal of Drug and Alcohol Abuse*, 16(3-4): 239 - 253. URL: <http://informahealthcare.com>. 2013/10/2
- Jafari, F., Yousefi, Z., & Manshaee, G. R. (2014). Mothers characters and adolescence depression. *Open Journal of Depression*, 3(02), 45.
- Lanz, M., Iafate, R., Rosnati, R., Scabini, E. (1999). Parent-child communication and adolescent self-esteem in separated, intercountry adoptive and intact non adoptive families. *Journal of Adolescence*, 22 (6): 785-794. URL: <http://psycnet.apa.org/psycinfo/1999-15604-005>. 2013/8/5
- Leeb, R.T., Paulozzi, I.L.J., Melanson, C.T., Siomon, T.R., Arias, I (2008). *Child abuse definition of child abuse*. en. WIKIPEDIA . org / child abuse. 2013/10/11
- Lemmey, D. McFrlane, J. Willson, P., Malecha, A. (2001). Intimate partner violence mother's perspectives of effects on their children. *MCN Am J Matern. child Nurs.*; 26 (2): 98- 103. URL: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/11265443>. 2013/9/24
- Nikos, K., Davis, U.C (2013). *UC Davis study: positive family relations hip linked to healthy Marriage*. URL: http://www.dailydemocrat.com/ci_22759302/uc-davis-study-positive-family-relationships-linked-healthy. 2013/10/14
- Ozer, D.J., Martinez, B.V. Personality and the prediction of consequential outcomes. *J Annual Reviv of psychology* January 2006; Vol 57:401 - 421. URL: <http://www.annualreviews.org/doi/abs/10.1146/annurev.psych.57.102904.190127> 2013/8/27
- Peterson, R. & Green, S. families first - keys to successful family functioning communication invent the future Virginia cooperative extension. Department of human Development, Virginia tech 2009. 2013/8/17
- Pytilik, H.L (2002). What do we assess when we assess a big five trait? A content analysis of the affective, behavioral and cognitive processes. represented in big five personality inventories. *personality and social psychology bulletin*, 28, 841-858. URL: <http://psp.sagepub.com/content/28/6.toc>. 2013/9/25
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics*. Allyn & Bacon/Pearson Education.
- Walker, L.J (1991). Verbal interactions within the family context. *canadian journal of behavioral science*, 23, 244-454. URL: <http://psycnet.apa.org/journals/cbs/23/4/441/>. 2013/7/22
- Yousefi, Z. (2012). Family functioning on the identity statues in High School Boys in Isfahan. Iran. *International Journal of Psychology and Counselling*, 4(10), 127-130.
- نجمی، س، ب؛ و حسن‌زاده، الف. (۱۳۸۹). روابط بین صفات شخصیتی والدین و نوع اختلال در کودکان مبتلا به اختلالات رفتاری. *مجله اصول بهداشت روانی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان مرکز تحقیقات علوم رفتاری، تابستان ۲(۲)، ۳۳-۵۲۲*.
- هوشدار، ا. (۱۳۷۸). *بررسی رابطه بین عوامل جمعیت‌شناسی و ویژگی‌های شخصیتی با کودک‌آزاری نوجوانان شهرستان اهر، رساله کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، انستیتو روانپزشکی تهران*.
- Ahmadimehr, Z., & Yousefi, Z. (2014). Predicting Adolescence Depression: Resiliency and Family Factors. *SOP Transactions on Psychology*, 1(2), 1-10.
- Akhlaq, A., Iqbal malik, N., Aslam kham, N (2013). Family communication and family system as the predictors of family satisfaction in Adolescents. *Science Journal of Psychology*. Volume 2013; ISSN: 2276-6278. URL: <http://www.sjpub.org/sjpsych.html>. 2013/8/13
- Ashman, A (1994). Identifying and removing blockages to successful collaborations between counsellors teachers and parents. *Australian journal of guidance & counseling*, vol 4(1): p7 URL: <http://espace.library.uq.edu.au/view/UQ:10274>. 2013/8/20
- Ataabadi, S., Yousefi, Z., & Moradi, A. (2013). Investigation of the multiple relations between emotional intelligence, social skills and self-esteem with family communications among deaf and hard of hearing adolescents. *Intl Res J Appl Basic Sci*, 6(11), 1600-8.
- Barnes, H.L., Olson, D.H. (1982). Parent adolescent communication scale. In: Olson DH, Editor. *Family inventories: Inventories used in a national survey of families across the family life cycle*. Minneapolis, MN: Family Social Science, University of Minnesota; P: 33-48.
- Comino, L. (2000). *Treatment sexually abuse boys, A practical guild for therapists and counselors*. San Francisco: Jossey- Bass publisher.
- Costa, P.T & Mcrae, R.R. (1992). *The Neo personality Inventory manual*. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources. URL: http://en.wikipedia.org/wiki/Revised_NEO_Personality_Inventory . 2013/6/15
- Demo, D.H., Small, S.A., Savin - williams, R.C (1987). Family relations and the self-esteem of adolescents and their parents. *Journal of Marriage and the family*, 49: 705- 715.
- Hall, T.A., Sachs, B., Rayens, M.k (1998). Mother's potential for Child abuse: The Roles of child hood abuse and social Resources. *Nursing Research*, 47(2), pp. 87-95 URL: <http://psycnet.apa.org/psycinfo/1998-01330-005>. 2013/9/21